

Hiệu quả từ mô hình trồng bơ ghép xen cà phê

Lâm Đồng là tỉnh có diện tích trồng cà phê lớn, và để cà phê cho năng suất và chất lượng cao, trồng cây bóng mát cho cà phê là một trong những vấn đề mà ngành nông nghiệp tỉnh đang vận động nông dân thực hiện. Cây bơ ghép (được lấy mầm ghép từ những cây bơ mẹ đã qua tuyển chọn) hiện đang được Trung tâm Nghiên cứu Cây công nghiệp và Cây ăn quả Lâm Đồng (Sở NN và PTNT) khuyến cáo nhà nông trồng xen trong vườn cà phê để vừa che nắng, che gió cho cà phê, vừa tăng thêm thu nhập.

Trung tâm đã đầu tư cho nông dân trồng xen cây bơ ghép trong vườn cà phê với mật độ 178 cây/ha theo phương thức nông - lâm kết hợp. Điển hình, tại thôn 4, xã Lộc Thành (huyện Bảo Lâm), gia đình ông Lê Văn Hiệu đã trồng bơ ghép xen với 1.100 cây cà phê robusta 8 tuổi từ năm 2005. Đến nay, bơ đã khép tán cho quả, cây cà phê trong vườn được che nắng, gió vào mùa khô nên năng suất cao và ổn định hơn so với các vườn cà phê xung quanh. Gia đình ông vì thế cũng đã giảm được các chi phí đầu tư tưới nước, làm cỏ, phòng trừ sâu bệnh cho vườn cây. Năm nay, tuy năng

Vườn cà phê trồng xen bơ ghép của ông Lê Văn Hiệu đang ra hoa

Bơ ghép đã khép tán, cà phê vẫn ra bông nhiều

rất lớn từ cây bơ ghép - một loại cây đặc sản của Lâm Đồng.

Hiện nay, Dự án Phát triển lâm nghiệp để cải thiện đời sống vùng Tây Nguyên (Sở NN và PTNT) cũng đang đầu tư và hướng dẫn cho người dân tại các huyện Đam Rông, Lạc Dương triển khai mô hình này.

suất cà phê trong vùng thấp hơn mọi năm, nhưng 1 ha cà phê trồng xen bơ ghép của hộ ông Hiệu vẫn đạt 4,1 tấn cà phê nhân/ha (các năm trước đạt trên 6 tấn/ha) và 22,5 tấn quả bơ (150 kg/cây). Từ mô hình trồng xen bơ ghép trong vườn cà phê này, ông Hiệu đã thu 530 triệu đồng (gồm 193 triệu đồng từ cà phê và 337 triệu đồng từ bơ ghép); trừ chi phí đầu tư cho phân bón, phòng trừ dịch hại,... lãi ròng khoảng 380 triệu đồng. Rõ ràng mô hình trồng bơ ghép xen với cà phê robusta mà ngành nông nghiệp đang triển khai ở Bảo Lâm đã khẳng định được hiệu quả kinh tế cao hơn so với các mô hình nông - lâm kết hợp và trồng cây bóng mát cho cà phê bằng các loại cây khác tại địa phương.

Hiện tại, mô hình này đã được nông dân chuyên canh cà phê ở Bảo Lộc và Bảo Lâm nhân rộng trên diện tích khoảng 550 ha. Ngoài việc góp phần tăng năng suất và chất lượng cà phê, người nông dân thực hiện mô hình này đã có thêm nguồn thu nhập

Nguồn: Báo Lâm Đồng

Để biết thêm thông tin về cây Bơ ghép, các Ban QLDA huyện, xã và bà con nông dân có thể liên hệ về **Bộ phận Kỹ thuật Ban Quản lý dự án phát triển lâm nghiệp Lâm Đồng**
ĐT: 0633.540660; email: ppmulamdong@yahoo.com.vn, pvtykn@yahoo.com.

Bản tin

Khoa học Công nghệ phục vụ Nông nghiệp, Nông thôn

THÔNG TIN - PHỔ BIẾN KIẾN THỨC

Số 04/2011

Chính sách hỗ trợ giảm tổn thất sau thu hoạch

Ngày 15/10/2010, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 63/2010/QĐ-TTg về Chính sách hỗ trợ nhằm giảm tổn thất sau thu hoạch đối với nông sản, thủy sản. Theo đó, việc hỗ trợ lãi suất đối với các khoản vay dài hạn bằng đồng Việt Nam của tổ chức, cá nhân để mua máy móc, thiết bị sản xuất trong nước nhằm giảm tổn thất sau thu hoạch được quy định như sau:

1. Tổ chức, hộ gia đình, cá nhân được vay vốn và hỗ trợ lãi suất gồm:

- Hợp tác xã, tổ hợp tác, hộ gia đình, cá nhân có địa chỉ cư trú hợp pháp được UBND cấp xã xác nhận có trực tiếp sản xuất hoặc phục vụ sản xuất;
- Các doanh nghiệp có ký và thực hiện hợp đồng tiêu thụ nông sản và dịch vụ cơ giới hóa sản xuất nông nghiệp với nông dân.

2. Việc vay vốn và hỗ trợ lãi suất được thực hiện đối với các loại máy móc, thiết bị sau: máy làm đất, gieo cấy, trồng, chăm sóc, thu hoạch lúa, ngô, cà phê, chè, mía; máy sấy, vật liệu cơ bản để làm sân phơi (lúa, ngô, cà phê, hạt điều, hồ tiêu) có diện tích đến 1.000 m²; máy móc, thiết bị dùng cho sản xuất giống thủy sản; vật tư, thiết bị xây dựng, cải tạo các ao (hồ) nuôi thủy sản; thiết bị, phương tiện phục vụ nuôi trồng, thu hoạch và vận chuyển thủy sản,...

Các loại máy móc, thiết bị này phải có giá trị sản xuất trong nước trên 60% và có nhãn hàng hóa theo quy định của pháp luật.

3. Mức tiền vay để mua máy móc, thiết bị: tối đa bằng 100% giá trị hàng hóa.

Ngân sách nhà nước hỗ trợ 100% lãi suất trong 2 năm đầu, từ năm thứ 3 hỗ trợ 50% lãi suất.

Ngân hàng NN và PTNT thực hiện việc cho vay theo quy định.

ĐIỂM THÔNG TIN KHCN PHỤC VỤ NÔNG NGHIỆP, NÔNG THÔN

Đặt tại UBND các xã và phòng Công thương các huyện

Cung cấp Thông tin KHCN miễn phí

Hiện nay, tại kho dữ liệu của *Thư viện điện tử phục vụ nông nghiệp, nông thôn tỉnh Lâm Đồng* có gần 200 tài liệu liên quan đến kỹ thuật trồng và chăm sóc cà phê. Bà con có nhu cầu cung cấp thông tin vui lòng liên hệ các điểm Thông tin KHCN phục vụ nông nghiệp, nông thôn đặt tại UBND các xã và phòng Công thương, Kinh tế các huyện/thành phố.

- + Kỹ thuật trồng cà phê
- + Hướng dẫn trồng cây trong trang trại (Kỹ thuật trồng cà phê chè)
- + Kỹ thuật trồng, chăm sóc, chế biến cà phê
- + Kỹ thuật gieo trồng chế biến chè và cà phê
- + Bác sĩ cây trồng (Trồng, chăm sóc và phòng trừ sâu bệnh cây cà phê, ca cao)
- + Kỹ thuật phát triển cà phê chè đạt hiệu quả kinh tế cao (Phân vùng quy hoạch, chọn giống, kỹ thuật trồng, phòng trừ sâu bệnh, thu hoạch, chế biến, bảo quản cà phê chè)
- + Kỹ thuật trồng cà phê mật độ dày cho năng suất cao
- + Phim: Chăm sóc cây cà phê trong mùa khô
- + Phim: Biện pháp khắc phục rụng quả cây cà phê
- + Phim: Phát triển nguồn giống (lúa, lạc, cà phê, ca cao, tiêu, mía)

Phục vụ từ thứ 2 đến thứ 6

Giải pháp khắc phục tình trạng cà phê bị khô hoa, rụng trái

Hiện nay, có gần 500 ha cà phê từ 8 đến 20 năm tuổi tại huyện Di Linh có chùm hoa bị khô đen, trái non bị héo và rụng, với tỷ lệ thiệt hại từ 40 đến 60%.

Chi cục Bảo vệ Thực vật (Sở NN và PTNT) đã xác định nguyên nhân chính là do: (1) Trong thời điểm cây cà phê ra hoa đợt 1 và đợt 2 gặp điều kiện thời tiết không thuận lợi, ảnh hưởng đến quá trình thụ phấn và tạo quả, dẫn đến hiện tượng hoa bị khô; (2) Một số nông hộ không có điều kiện tưới nước cho cà phê, chủ yếu nhờ nước trời nên khi có mưa cây cà phê sẽ rụng hoa; và do lượng mưa không cung cấp đủ dẫn đến hoa sau khi nở bị héo và khô cả chùm hoa; (3) Do rệp sáp chích hút cuống quả, quả non làm quả khô và rụng.

Chi cục Bảo vệ thực vật khuyến cáo: Nông dân cần cắt tỉa các chồi vượt, cành trong tán, cành thừa để tập trung dinh dưỡng nuôi trái; tỉa những cành khô, già cỗi, cành bị sâu bệnh tạo cho vườn cây thông thoáng, cây sinh trưởng và phát triển tốt, tăng sức chống chịu sâu bệnh, hạn chế sự lây lan của các loại bệnh gây rụng trái; vệ sinh đồng ruộng; bón phân đầy đủ và cân đối, tăng cường một số thuốc kích thích sinh trưởng, bón phân qua lá,...

Quản lý sâu bệnh hại cà phê

Cà phê là 1 trong những loại cây trồng chủ lực của tỉnh. Những năm gần đây, ngành sản xuất cà phê thường xuyên phải đối mặt với sự bùng nổ sâu bệnh hại, dịch ve sầu và gần đây nhất là dịch sâu lạ gây hại tại huyện Di Linh. Ngay cả đối với cà phê vối, vốn được xem là giống có khả năng chống chịu được nhiều loại sâu bệnh thì hiện nay cũng đang bị đe dọa bởi hàng loạt các đối tượng dịch hại mà trước đây chưa có. Điển hình như bệnh rỉ sắt đã gây hại trên 50% số cây trên đồng ruộng, làm cây giảm khả năng quang hợp, ảnh hưởng đến năng suất và chất lượng cà phê.

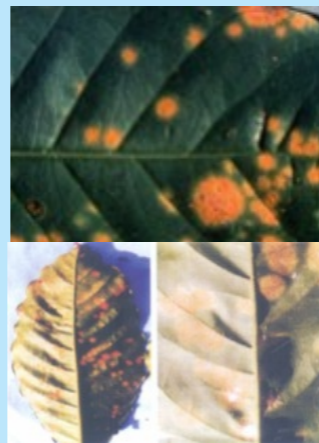
Nguyên nhân chủ yếu của sự xuất hiện và gây hại nghiêm trọng trên diện rộng của các loài sâu bệnh đối với cà phê chủ yếu là do sự phát triển nhanh diện tích trồng trên quy mô lớn, kết hợp với sự mất cân đối trong thâm canh tạo nguồn thức ăn dồi dào cho sâu bệnh. Do sự bùng nổ sâu bệnh, nông dân cũng như các cơ sở sản xuất đã sử dụng một khối lượng lớn thuốc hóa học để phòng trừ sâu bệnh mà không tuân theo khuyến cáo của nhà sản xuất, do đó gây nhiều lãng phí và làm ô nhiễm môi trường. Vì thế quản lý dịch hại tổng hợp là rất cần thiết đối với người trồng cà phê hiện nay để bảo đảm được năng suất bền vững mà vẫn bảo vệ được môi trường sống.

Sâu lạ (*Cephonodes hylas*) hại cà phê

Dấu hiệu	Nguyên nhân	Biện pháp phòng trừ
Loài sâu này cắn phá đợt non, sau đó ăn dần đến lá bánh tẻ và lá già. Những cây có mật độ sâu cao thường bị ăn trụi lá, chỉ còn trơ lại cành gốc và một ít quả non khiến cây cà phê mất dần sức, sinh trưởng và phát triển kém. Sâu non có sức ăn lá cà phê rất lớn, 1 con sâu tuổi 3 đến 4 có thể ăn 3-4 lá/ngày. Chúng cắn phá cà phê vào lúc chiều tối hoặc sáng sớm. Ban ngày chúng thường ẩn nấp nên rất khó phát hiện.	Theo kết quả giám định của Cục Bảo vệ thực vật tại Thông báo số 588/BVTV ngày 19/4/2010, loài sâu hại lạ xuất hiện tại Gia Lai có đặc điểm tương tự loài sâu xuất hiện tại Di Linh thuộc bộ <i>Lepidoptera</i> , họ <i>Sphingidae</i> , tên khoa học là <i>Cephonodes hylas</i> (Linnaeus).	Biện pháp canh tác, thủ công: Nếu mật độ sâu thấp có thể bắt diệt sâu non, nhộng nằm trên mặt đất, hoặc ngắt bỏ lá bị sâu đẻ trứng. Bón phân trên các diện tích bị hại giúp cây cà phê nhanh chóng phục hồi. Biện pháp hóa học: Nếu mật độ sâu cao (khoảng 30 con/cây trở lên), sử dụng các thuốc trừ sâu phổ rộng như thuốc FM - Tox 50 EC (hoạt chất Alpha - Cypermethrin), Sherpa 25 EC , Cymkill 10EC (hoạt chất Cypermethrin),... để phun trừ, hoặc các loại thuốc hoạt chất Carbaryl (Sevin 43 FW, Carbavin 85WP) hoặc Nurelle D 25/2,5EC (hoạt chất Chlorpyrifos Ethyl 250 g/l + Cypermethrin 25 g/l), Nitox 30EC (hoạt chất Cypermethrin 3% + Dimethoate 27%). Liều lượng sử dụng theo khuyến cáo.

Bệnh rỉ sắt

Dấu hiệu	Nguyên nhân	Biện pháp phòng trừ
Bệnh xuất hiện ở mặt dưới lá với những chấm nhỏ, màu vàng lợt như những giọt dầu. Sau đó ở giữa vết bệnh xuất hiện lớp bột màu vàng cam, đó là bào tử của nấm rỉ sắt. Vết bệnh chuyển dần sang màu trắng từ trung tâm ra ngoài và cuối cùng là vết cháy màu nâu đen. Các vết cháy có thể liên kết với nhau dẫn đến việc cháy toàn bộ lá và lá rụng. Nếu bệnh nặng cây có thể rụng hết lá, khô cành, sản lượng kém và chết.	Do nấm <i>Hemileia vastatrix</i> gây ra. Bào tử nấm xâm nhập vào lá qua các khí khổng ở mặt dưới lá. Nhiệt độ thích hợp cho bệnh phát triển là 15-28°C, thích hợp nhất là 22°C. Khi bào tử này mầm gặp trời mưa sẽ lây lan và phát triển mạnh trên cà phê. Bào tử nấm lây lan nhờ gió, mưa, con người.	Bón phân đầy đủ và cân đối, tạo hình thông thoáng, tỉa cành hợp lý giúp cây sinh trưởng tốt. Dùng giống kháng bệnh như: S.73 , Catimor F6 . Dùng các loại thuốc hóa học phun kỹ lên hai mặt lá như: Benomyl (Plant 50WP, Viben 50BTN, Binhnomyl 50WP...), Copper sulfate (Cuproxat 345 SC), Mancozeb (Dithane F-448 43SC - M-45 80WP,...), Carbedazim (Arin 25SC-50SC, Tilvil 500SC,...), Difenazole 150 g/l + Propiconazole (Tilt super 300EC,...), Propiconazole (Tilt 250EC,...), Diniconazole (Sumi-eight 12.5WP,...)

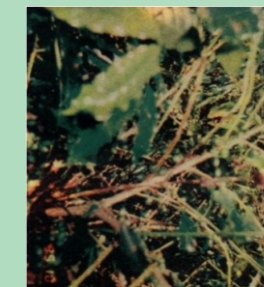
Thối nứt thân

Dấu hiệu	Nguyên nhân	Biện pháp phòng trừ
Bệnh xuất hiện trên vườn cà phê kiến thiết cơ bản lẫn kinh doanh, trên đoạn thân đã hóa gỗ. Bệnh làm nứt và thối đen lớp vỏ ngoài của thân cây, nếu bị nặng thì lớp gỗ phía trong bị khô dẫn đến hiện tượng tắc mạch, cây không hút được nước nên lá héo và khô từ đầu ngọn xuống. Vết bệnh có thể xuất hiện ở bất cứ vị trí nào trên thân cây nhưng thường ở đoạn giữa thân và gần gốc cây.	Do nấm <i>Fusarium spp.</i> gây hại. Bệnh phát triển và lây lan nhanh, thường xuất hiện ở những vườn không thông thoáng, ẩm thấp hay vào thời điểm mưa nhiều, ẩm độ không khí cao.	Cần phát hiện bệnh sớm khi thân cây vừa bị nứt hoặc có vết thối đen nhỏ. Dùng dao cạo sạch phần vỏ thân bị bệnh, sau đó quét Norshiel 58WP hoặc Champion 77WP (0,3%). Nếu cây đã bị khô ngọn cần cưa ngang và đốt bỏ phần bệnh, quét thuốc lên trên mặt thân bị cưa và nuôi chồi mới. Đối với cây xung quanh cây bệnh dùng một trong các loại thuốc trên phun nhiều lần để phòng ngừa lây lan.

Nấm hồng

Dấu hiệu	Nguyên nhân	Biện pháp phòng trừ
Đầu tiên trên quả hay cành cà phê xuất hiện những chấm rất nhỏ màu trắng giống như bụi phấn. Sau đó lớp phấn này chuyển sang màu hồng. Bệnh thường xuất hiện ở mặt dưới cành và cuống quả làm cành bị chết khô, quả héo và rụng. Trên cà phê với kinh doanh, bệnh thường gây hại cục bộ từng cây, làm chết từng cành, nếu nặng có thể chết cả 1/2 tán cây.	- Do nấm <i>Corticium salmonicolor</i> gây hại. Bệnh thích hợp với điều kiện ẩm độ cao nhưng lại có nhiều ánh sáng nên thường xuất hiện ở tầng giữa và tầng trên, ít thấy ở tầng dưới. - Bệnh phát triển gây chết cành rất nhanh, nhưng lây lan từ cây này sang cây khác thì chậm. - Bệnh thường phát sinh vào tháng 6, 7; phát triển mạnh từ tháng 7, cao điểm vào tháng 9. Nếu gặp điều kiện mưa nhiều, ẩm độ không khí cao thì bệnh càng nặng.	- Tạo hình thông thoáng cho vườn cây, thường xuyên kiểm tra vườn cây, nhất là những năm có mưa nhiều để phát hiện bệnh sớm. - Khi bệnh mới xuất hiện có thể pha thuốc Boocdo 5% quét lên vết bệnh 5-7 ngày/1 lần. Khi bệnh hại nặng cần cắt bỏ những đoạn cành bị bệnh đốt tiêu hủy, kết hợp phun một trong các loại thuốc sau Validamycin (Validacin 3L, Valivithaco 3L-5L-3SC-5SC), Copper hydroxide (Champion 77WP), Hexaconazole (Annongvin 200SCC-400SC-2050SC, Tungvil 5SC, Anvil 5SC, Saizole 5SC,...), Carbendazim (Arin 25SC).

Bệnh nấm hồng do nấm *Corticium salmonicolor*

Nguồn: Trung tâm Khuyến nông Lâm Đồng (Còn tiếp)

Kỹ thuật xử lý vỏ cà phê làm phân bón

Nguyên liệu: 1 tấn vỏ + 50 kg phân lân + 200-250 kg phân chuồng + 8-10 kg vôi + 8-10 kg urea + 2-3 kg men ủ vi sinh vật (chế phẩm nấm *Trichoderma*).

Kỹ thuật ủ:

- **Phối trộn nguyên liệu:** Trộn đều vỏ quả cà phê, phân chuồng, phân lân, phân urea theo tỷ lệ trên, kết hợp tưới nước cho đến khi đồng ủ nguyên liệu có ẩm độ từ 50-60% (dùng tay bốc lên nắm chặt thấy có nước rỉ ra là được). Sau đó đánh luống nguyên liệu có hình nón hoặc hình thang, cao khoảng 1,5-2 m. Dùng bạt hoặc các vật liệu khác che đậy đồng ủ tránh mưa, nắng.

- **Hoạt hoá men:** Sau 5 ngày ủ, hòa 2-3 kg men vi sinh vật trong 200 lít nước lạnh sạch + 1 kg rỉ mật mía hoặc đường kính + 0,1 kg urea, khuấy đều cho tan các vật liệu.

- **Tưới men:** Sau khi đã hoạt hóa men xong, tiến hành tưới toàn bộ nước men lên đồng ủ nguyên liệu và trộn đều. Sau đó gom đồng ủ nguyên liệu cao 1,2-1,5 m, rộng 2-2,5 m, chiều dài tùy theo vị trí để ủ. Dùng bạt đậy đồng ủ để tránh mưa, nắng.

- **Đào đồng ủ nguyên liệu:** Sau khi ủ được 20-30 ngày, tiến hành đào trộn lại đồng ủ, nếu thiếu ẩm cần bổ sung thêm nước để đạt được ẩm độ 50-60%. Dùng bạt hoặc các vật liệu khác che đậy đồng ủ để tránh mưa, nắng. Đồng ủ nguyên liệu ủ sau 2,5-3 tháng sẽ hoai mục và có thể bón cho cây trồng.

Nguồn: Website Chi cục Bảo vệ thực vật Lâm Đồng